

40-ik szám. Októb. 3. 1867.

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitünőbb művészeink rajzolják s metszi **RUSZ K.**

Előfizetési föltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos petsor egyszeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

Az előfizetések s a hirdetményi illetek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Rozsnyó fűtere.“ *Zombori Gusztávtól.* — „Száll az idő gyorsan felettem.“ *Komócsy Józseftől.* — „A magyar emigráció viszonyai történetéből.“ — „Isteni tisztelet a római katakombákban.“ *Breuer Armintól.* — „Vasvári Pál hamvait illető hegyreigazítás.“ *Hóry Farkastól.* — „Rimaszombati fazekasok.“ *Zombori Gusztávtól.* — „Komáromi napok 1849-ben.“ *Homaray Dánieltől.* — „Gr. Teleky László

levele herceg Eszterházy Pál és gr. Batthyány Gusztáv ellen.“ — „Egy hét története.“ *Vadnai Károlytól.* — „Ve-gyes közlemények.“ — „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ — „Szerkesztői üzenetek.“

Képek: „Rozsnyói fűtér.“ (Rajz. *Zombori G.*) — „Mise a római katakombákban.“ — „Rimaszombati fazekasok.“ (Rajz. *Zombori G.*) — „Valenciai spanyol nő.“ — „Karrikaturák.“

Ujdonságok.

—v.— (*Ismét összejött országgyűlésünk*) hétfőn kezd meg ülését az akadémia palotája nagy termében, mert a javítás alá vett országháza tavasz-nál elébb nehezen lesz használható. Egyszersmind tudatjuk, hogy azon idő alatt, míg a képviselő-ház az akadémia palotájában tartja üléseit, az Eszterházy-képtár nem lesz nyitva a közönség szá-mára.

— (*Egy pusztuló történeti emléktünkről.*) Rómer Flóris derék régészünk egyik párisi levelében így ír: „Dr. Arányi figyelmeztetésének egyik eredmé-nye az, hogy Schmid Frigyes bécsi műegyetemi tanár 14 tanítványával, ezek közt a nemrég Spanyolhonból hazatért Schultz Ferenc hazánkfia is Vajda-Hunyadot műértőleg felmérték s leraj-zolták. A tiz napi munkának eredménye 300 min-talap a legérdekesebb építészeti részletekkel. — Különbben az egész épület rom — mondja Schulcz — és dülő félben van; ha a dolgon hamar nem lesz segítve, 10 év múlva minden műbecsi részlete összedől és elveszett. A bécsi műakadémia ezen épületet egyedül nagy műbecse tekintetéből vette fel ily részletesen, mert látta, hogy ha rögtön mindent le nem rajzoltat, 2—3 év múlva már késő is lehet. Ezentúl csak az országtól fog függni, hogy Magyarország ezen legnagyobb mű- és történeti emléke egészen el ne vesszen. Az expedíciót fizet-te a bécsi közoktatási miniszterium, hozzá járult továbbá Rauscher bibornok, — később gróf Mikó saját költségén utaztatott velünk két pesti mérnök-egyleti tagot. — Igaz, hogy a multnak elhanyagolásai majd elviselhetlenül nehezdednek reánk, de lehet-e egy ily jeles, szakértő hazafinak ilyen vé-leménye után azon felelősséget az utókor előtt vállalnunk, hogy tudva és készakarva hagytuk Vajda-Hunyadot éktelen romba dőlni?“ — Vajda-Hunyad két rendbeli rajzát és leírását a „*Hazánk*“ mult évi 34-dik számában közöltük.

— (*Téli honvédiszkolákat indítványoz*) a „Hon-véd“ című szaklap

— (*Külföldön élő nevezetesebb magyarjainkról.*) Egy brüsszeli tudósítás szerint az egykori pesti könyvnyomdász és később északamerikai tábor-nok: Stahel (Számwald) tbk nem vészett a ten-gerbe, életben van; Perczel Miklós amerikai ma-gyar ezredes pedig utban van haza felé. Ellenben Makk tüzérezredes augustus 27-kén Willming-tonban, Észak-Carolinában Rózsafi barátjánál sárgalázban végezte be hányatott élete pályá-ját. Az utolsó időben Frémont házánál tanító volt. Emlékiratai, ha világot látnának, érdekes fölfede-zésekkel járulhatnak a forradalmi hadjáratok, különösen pedig a komáromi vár történetéhez.

— (*Szacsavay emlékszobra*) javára a nagyvárad-i dalárda hangversenyt rendezett, melynek tiszta jövedelme 200 ft. Szept. 23. és 24. napjain pedig az ottani nőegylet javára műkedvelő előadáso-kat tartottak. Az ifjabb nemzedék kedvéért meg-jegyezzük, hogy Szacsavay Imre az 1849. april 14-diki okirat egyik szerkesztője, a miért bitófán végzék ki.

— (*Görgeynek a legkitűnőbb írók által közrebo-csátott jellemzéseit*) ígértük ez évnegyedben a „*Hazánk*“ hasábjain közölni. Forradalmunk tör-ténetére vonatkozólag azonban annyi és oly érde-kes adatok közlését kezdtük már meg mai szá-munkban, hogy ezen kérdéses cikksorozatra a „*Hazánk*“-ban csak nagyon későn kerülhetne a sor, s azért azt testvérlapunkban, a „*Heti Posta*“ tárcájában bocsátjuk közre, hol minden számban többrendbeli érdekes tárcacikkal találkozhatnak az olvasó.

— (*Párisba küldendő ifjakul*) következőket szemelték ki: Herzog Ödön mérnököt, Liptay Pál ipartárgy rajzoló s munkatársunkat, Csurgó Ist-ván asztalost, Hausmann Alajos építészettanulót és Nusz János gépészt. Ez öt ifju utiköltségeire a magyar kormány 1500 ftot adott.

— (*Türr István Szerbiában*). Türr tábornok Belgrádon megnyugtatóan nyilatkozott a magyar kormány és nép szándékairól, hangsúlyozá a du-nai nemzetek érdeksolidaritását s biztosítá, hogy — mint tudja — Andrassy gróf a nemzetiségek minden kívánalmát teljesíteni kívánja. Folyó hó 24-én Konstantinápolyba indult s okt. 8-án visz-szatér Pestre.

— (*Egy eredeti könyvjelentést olvasunk a lapok-ban*), mely így hangzik: „Babszem Jankó nap-tára is lesz már. Szerkesztik Spicényi Árpád, az ismeretes hazafinak, Spitzig Iczignek nagyremé-nyű kis fia, és az ő kebelbaráti barátja Pici Pal-kó. A naptár picike kis naptár lesz, alig nagyobb a Spitzig táti körmenél, s ára is picike — 2 pi-cula. A szépirodalmi részben Babszem, Spicényi és Pici Palkó írócskák összes munkáit fogja venni a t. c. publikum.“ E humorisztikus naptár is kétségkívül az öreg Spitzig Iczig felügyelete alatt készül.

— (*Gr. Széchenyi Ödön „Hableány“*) kis gőzö-sét 10,000 frankon adta el egy franciának.

— (*Már tettek lépéseket a fumei vasut tárgyá-ban*), s így a fumeiek végre meg vannak nyug-tatva. Ugyanis a napokban ott időzött Thommen, vasutépítési igazgató és Fack Oszkár m. taná-csos és ezek nyilatkozatai eloszlatták a magyar tengerparti város aggodalmait.





Harmadik évi folyam.

40. szám.

Oktober 3. 1867.

Rozsnyó főtere.

A mint már címünk is mutatja, nem szándékozunk itt e város teljes ismertetését adni, annál kevésbbé általános történelmét ecsetelni, mert e fel-

gyarazatául szolgálni, s e tekintetből szorosán a esinos főterét környező, s azon levő épületekre fogunk szoritkozni.



A rozsnyói főtér. (Zombory G. rajza.)

adatok bármelyike is igen hosszúra terjeszténé rövidre szánt ismertetésünket, melynek egyéb célja itt nem lehet, mint csupán képünk rövid ma-

A szabályosan épült, s mindinkább emelkedő s esinosodó bányaváros előttünk fekvő főtere szabályos négyszöget képez, melynek közepét az

ódon kinézésű római katolikus szentegyház foglalja el.

E templom eredete 1656 körül esik, a midőn t. i. Lippay György esztergomi érsek, és Rozsnyó városának hajdani ura, ide a jezsuitákat telepítette le, s az akkori ugynevezett nagyobb templomot — mely a betléri kapunál állott — rendelte számukra; de ez — úgy látszik — hogy ideiglenesen már azelőtt is az evangélikusoknak volt használatul átengedve, kik abban az időben itt már meglehetősen elszaporodtak; — mert az érsek csak oly feltétel alatt engedte továbbra is az ő birtokukba nevezett egyházat, ha e helyett a piac közepén egy új katolikus templomot építenek, s a jezsuiták tartására évenként 300 ftot fizetnek. Az evangélikusok, hogy templomukat megtarthassák, kénytelenek voltak beleegyezni, s így építék saját költségükön a jezsuiták számára a képünkön látható, s maig a piac közepén fenálló római kath. egyházat, melynek hatalmas és bátyaszerű magas tornya egyuttal városi vigyázó helyül is szolgál, s nyitott erkélyéről a toronyőr éjjel nappal óránként s negyedenként jelt ad.

A templomhoz keleti oldalán egész sor különféle festői alaku állandó vásáros bódé épült, melyek fölött azonban a városi szépítő bizottmány már kimondta halálos ítéletét, s így hihető, hogy e festőileg szép ugyan, de a tisztaság és egyéb szempontoknál fogva tovább nem tűrhető függelék rövid időn eltávolíttatik. A templom tulsó vagyis nyugoti-, és a torony előtti déli oldalait csinos kis kert övedzi, mely az egész templom területére szándékoztatik kiterjesztetni, ha majd az említett bódék elhordattak.

E templomtól nyugotra van a hajdani jezsuita klastromból átalakított püspöki palota, mely 1776-

ban Mária Terézia királynőnek köszöni lételet, kí e várost az esztergomi érsekektől elvevén, ide püspökséget alapított. Képünkön a balfelőli házsor háta mögött emelkedő sugár bádofedelű torony, a goth izlésben épült, belsejében remekül díszített püspöki székesegyházhoz tartozik.

A piacnak ugyancsak a felső északi részén találjuk a szent ferencrendi szerzeteseknek csinos templomát és zárdáját, kik 1740-ben telepítettek ide, s helybeli jómódu ájtatos polgárok kegyes adományozásai után csakhamar felépíték díszes templomukat és zárdájukat.

A piac nyugoti oldalán, az egészen új izléssel és nem rég épült díszes kétemeletes városháza, továbbá a különféle egyemeletes magán, és káptalanbeli kanonok urak csinos házai egészítik ki a tér körületét, mi összevéve az idegent kedves benyomással lepi meg.

Végre meg kell még emlitenünk a piac négy szegletén levő egyenlő artézi kutakat, melyekből tágas medencékbe a legtisztább hegyi kristály viz folydogál a lakosok kényelmére s közegészségére; s ez az, a mit az ország fővárosa is irigyelhet, a kis Rozsnyótól.

Az előbbi századokban a várost köfal és mély árok vette körül, mely még 1663-ban is meg volt. — A XV-ik században a város nyugoti részét azon vár foglalta el, melyet a csehek építettek a Sajó partján, s melynek egy részét képezte a jelenlegi püspöki templom környéke is; de melyet Corvin Mátyás király — mint mondani szokták — a földdel egyenlővé tétetett — úgy lebontatta; ennek a helyét — mondja Barholomeides — a nép még maig is várnak, vagyis „Kastyelká“ nak nevezi, a latin „Castellum“ után.

Zombori Gusztáv.

Száll az idő gyorsan felettem

Száll az idő gyorsan felettem,
Az élet terhét elfelejtem.

Ifjuság, emlék és remények,
Lelkemben lánggra gyulnak, égneek.

Mint ha kinn ülnek a tóparton;
Kedvesemet ölelve tartom.

Annyi bűbáj, annyi varázs van
Tekintetében, mosolyában! —

Angyalfejét keblemre hajtja,
Lelküink átvad egy sohajba.

E percben érzem, a mi szép, jó,
Nincs lelkemen a gond — e béklyó.

Majd édes dalra nyílik ajkam,
Dicsőséget zengek a dalban:

A fehér márványszobrot látom,
Ah! mily nagy az én boldogságom.

Nevem betűi úgy ragyognak
Fehér talaján a szobornak!

Rózsával hinti ifju, lányka;
Babért fon a tudós reája. —

Ragyog a nap az ég magassán,
Hűs hársak lengnek körül lanyhán;

A részegítő édes illat —
Egész lelkemnek mélyeig hat.

Elvarázsol ma minden engem,
Az élet terhét elfelejtem . . .

Harangszó esendül át a légen, —
Dél van . . . oh! lesz-e ma ebédem ?

Komócsy József.

A magyar emigráció viszontagságai történetéből. *)

Törökországban.

I.

(A menekültek török földre érkezése. — Ausztria és Oroszország kiadatásukat követelik. — A török kormány s az angol és francia követek magatartása. — Két régi szerződés. — Sir Canning levele Palmerstonhoz. — Az angol „Kék könyv“-ből. — Végmegállapodás a menekültekre vonatkozólag. — Az Ausztria által száműzetni követeltek névsora. — A menekültek állapota Viddinben. — Hauslab tábornok működésének sikere. — Áttérések az izlámra s ennek oka.

A világosi fegyverlerakás után menekültjeink legnagyobb része Orsován át Törökország felé bujdoklott. A porta hivatalnokai vendégszeretettel fogadák a százszorosan szerencsétlen hazátlanokat, sőt ezek nevezeteseb szereplőit némi kitüntetésben is részesíték.

A majd tömegesen, majd meg szállinkozva menekvőknek török földre érkezése augusztus 14-től mintegy 20-dikáig tartott, s lefegyverzésük után ezek első tartózkodási helyéül a török kormány Viddint jelölte ki a Duna mellett, közel a leigázott hazához. A Viddinben levő menekültek száma 3615 magyar, 871 lengyel s 464 olaszból, összesen mintegy 5000 lélekből állott, köztük mintegy 50 polgári egyénből. Köztük vala Kosuth is.

A hazájukat, családjukat, mindenüket vesztett menekültek sorsa alig lehetett irigylendőbb, mint azon hazafiaké, kik e z időtájt a Haynau által felállított vérpadosokon onták nemes vérüket. Bár jelenük némi biztonságot tüntetett föl, jövőjük annál bizonytalanabb, annál fenyegetőbb vala; mert azon két önkényes hatalom, mely a szabadság szeretete által föllelkesült, nagygyá és erőssé lett nemzetet az ellene zuditott polgárharc és fegyelmözött zsoldosainak egyesített százezzeivel sem bírta legyőzni, hanem melynek vezetőink egymás közötti villongása és sértett hiuságára vala szüksége, hogy a magyar függetlenségi harc fényes fegyverét az egyik végre lábai előtt láthassa s ez azt a másiknak kegyelmesen odaadassa; — mondjuk, ezen egyesült két hatalom ezzel még nem hitte a harcot befejezettnek; nem azon vérontással, melyet fegyvertelenek ellen vitt végbe vesztőhelyen; s nem azon nehéz békókkal sem, melyeket a leghősibb, legdicsebb kezekre rakatott. Irtó harcát még idegen földön azok ellen is folytatta, kik csupasz életükön kívül már mindenüket elvesztették; harcot indított a hazátlan menekültek ellen.

A vérszemet kapott osztrák kormány s a dia-

dalittas cár, -- fölbátorittatva Törökország gyöngesége s a nyugati hatalmaknak azon vétkes közönye által, melyet ezek a magyar függetlenségi harc ideje alatt tanusítanak s a miért később a keleti háboru lön bünhődésük, — a menhelyet nyert bujdosók kiadását követelte. Ausztria a magyar, galíciai lengyel s osztrák-olasz, Oroszország pedig az orosz-lengyel menekülteket, mint állítólagos alattvalóit követelte s igényeit mindkét hatalom régibb szerződésekre alapította, oly szerződésekre, melyeket az utóbbi századokban csak azért látszanak az államok egymással kötni, hogy azokat meg ne tartsák, mint ezt napjaink történetei bizonyítják.

Az önkény tana szerint azonban ott a jog, a hol a nyers erő, s Ausztria és Oroszország a magyarországi események s nyugati Európa közönye után erősnek hitte magát, kivált Törökország irányában. Miklós cár tehát az 1774-diki kajnardzsi egyességre, Ausztria pedig az 1718-diki paparovitzs s az 1739-diki nándorfehérvári szerződés bizonyos pontjaira hivatkozott Konstantinápolyban levő követe által s ezenkívül a minden oroszok cárja Radzivil hereceg által még sajátkezű levelet is küldött a szultánhoz, egészen parancsoló modorban követelve a menekültek kiadását, s midőn a két hatalom, föllépésének nagyobb sulyt adandó, még seregeit is előretolta a török határok felé, ekkor a szultán megijedt; belátta mindazáltal a fennforgó kérdésnek nagy horderejét, mely az egész művelt világ által szentesített menedékjog megsértésére

*) Midőn e cikksorozatot közrebocsátjuk, eleve tudatjuk tisztelt olvasóinkkal, miként minden adatunkra nézve esalhatlanságot nem tulajdonítunk magunknak, s azért utólagosan minden *alapos* helyreigazítást a legkészségesebben fogadjunk. A ki tudja, hogy mily hiányos tudósítások érkezhettek hazánkba magyar emigrációnról; a ki ösmeri e tudósításoknak nem mindig tiszta kutféjét; a ki előtt nem ismeretlenek az emigrációnról külföldi lapok és röpiratokban megjelent, leggyakrabban egymással ellenkező közlemények, az meg fog bocsátani azon netán elkövetett tévedésekért, melyek e jelen igénytelen elbeszélés folyamában előfordulhatnak. (Szerk.)

célzott, s belátta azt is, hogy ha Törökország engedékenységet tanusít, ezt csak becsülete és függetlensége árán teheti. Önmagára hagyatva azonban nem érzé magát elég erősnek az ellen irányzott nyers támadásokat elhárítani s azért Anglia és Franciaország képviselőihez fordult azon kérdéssel: vajjon azon esetben, ha a követelés visszautasítása a két szövetséget császár és a szultán közt háborúra vezetne, számolhatna-e Törökország a két nyugati hatalom támogatására? Aupick tábornok, a francia, és sir Canning György, az angol képviselő, — ki a magyar függetlenségi harcot személyesen is figyelemmel és rokonszenvvel kísérte vala, — igenlőleg nyilatkozott, meg lévén győződve, hogy az európai egyensúly és a humanitás ily kérdésében kormányaik csak helyeselhetik ezen lépésüket.

E tárgyban többek közt így ír sir Canning Palmerston lordhoz, Therapiából, 1849. szept. 3-áról.

„Az orosz és osztrák képviselők itt és Bukarestben, folytonosan sürgetik az összes menekültek kiadatását; azonban valószínű, hogy megnyugodnának, ha csak a jelentékenyebb egyének adatnának is ki. — Az internuncius (osztrák) a belgrádi békekötés 18-ik, az orosz követ a kajnardzsi békekötés 2-ik pontjára alapítja követeléseit. Megjegyzendő az is, hogy az internuncius hangulata sokkal határozottabb.

„Emberiség szempontjából, nem tekintvén a porta jellemét és jövődő politikáját, tétovázás nélkül tudattam a kiadatási követelés határozott ellenzését. Továbbá, iparkodtam a török minisztereket figyelmeztetni, hogy le ne kötelezzék magukat oly tartozásra, mely nem foglaltatik világosan a szerződésben, s hogy óvakodjanak oly intézkedésektől, melyek jövőre nézve nem engednének szabad működést.

„Szerencsés voltam megtudni Aupick tábornoktól, hogy e tárgyban az ő nézetei tökéletesen megegyeznek az én nézeteimmel; onnélfogva összhangzólag működünk, s hasonértelmű biztosításokat nyertünk a nagyvezértől, Ali basától.

„E kérdés függőben létele alatt láttam a nagy vezért, s úgy hagytam el őt, mint ki, főleg a kiadatásra vonatkozólag, kész felvenni a dolgok igazi folyamát.

„A tanács (diván,) mult hó 30-án ült össze, s azt határozá: hogy a porta, saját becsülete kockáztatása nélkül, nem adhatja ki a menekülteket; úgy azonban, hogy megtagadása védelmében minden lehető nyilatkozatot használjon, mely enyhítse a dolgok további meneteléből tán keletkezendő kellemetlenségeket. — Ali basa e tárgyban tudósi-

tást küldvén hozzám, kinyilatkoztatá, hogy a menekültek elfogadására néhány nap múlva a várnai kikötőből hajó fog küldetni, mely őket az archipelagus valamely szigetébe viendi, Rhodusba, vagy Candiába; valószínűleg ez utóbbiba.

„Van okom hinni, hogy ha a menekültek kiadása ismételve sürgettetnék, a porta végre is felhívást intézend a vezető hatalmasságokhoz, s igénybe veendi véleményüket.“

Sir Canning György ennél még többet is tett, ugyanis a Malta mellett állomásozó Parker tengernagyot felszólította, hogy közeledjék hajójával Konstantinápolyhoz.

Egyébiránt az ezen kérdés fölött folytatott diplomatiai jegyzékváltások bőven mutatják, hogy az Ausztria és Oroszország által idézett szerződésekben nem voltak oly pontok, melyeket a fenforgó ügyre tisztességesen lehetett volna alkalmazni.

Biztosítva lévén a török kormány Franciaország és Anglia követe részéről az iránt, hogy szükség esetében e két hatalom anyagilag is támogatni fogja, Törökország határozottan visszautasította az osztrák kormány s a cár követelését. Erre egyenesen a párisi és londoni kabinettekhez fordult s ezek okt. 6. és 10-dikén rendeletet bocsátottak ki, hogy a Földközi tengeren levő hajórajaiak induljanak a levantei vizekre. *)

Ezen erélyes lépések által megfélemlítve, Ausztria és Oroszország végre megnyugvók hosszas alkudozás után abban, hogy menekült alattvalóik Törökország belsejébe küldessenek, vagy pedig távolittassanak el ez országból.

Titoff orosz ügyviselő, kormánya nevében e szerint dec. 17-dikén belényúgodott a porta által kitűzött következő feltételekbe:

1-ör. Mindazon lengyelek kiutasítatnak a török birodalomból — s ezeknek visszatérte is eltiltatik, -- kik mint orosz alattvalók, a magyar forradalomban részt vettek s kiket az orosz követtség megemlitend. (Titoff ily eltávolításra 14 kitűnőbb lengyel egyéniséget tűzött ki.)

2-or. Azon oroszországi lengyelek, kik az izlámra áttértek, Aleppoba, vagy Konjekhbe bellebbezetnek.

3-or. A porta nyomatékmal eszközlendi azon lengyelek kiutasítását, kik idegen utlevelekkel érkezendnek Törökországba, hahogy bebizonyul, hogy ezen egyének Oroszország ellen működnek.

Anglia és Franciaország követeinek becsülete azonban meg kell vallani, hogy ezek értesül-

*) Histoire Politique de la Revolution de Hongrie. II. Pag. 585—587.

vén ezen egyezményről, ők a lengyelek bellebbez-
tése és kiutasítása ellen nyilatkoztak.

Stürmer osztrák ügyvivő pedig a porta által elé-
terjesztett következő egyezségi pontokba volt
kénytelen belényugodni.

1-ör. A porta az ország belsejébe küldi mind-
azon magyar menekülteket, kiket az osztrák kö-
vet kijelöl, s ezek tartózkodási helye Kutáhia lesz,
Kis-Ázsiában. — Stürmer e végből negyvenhét
egyént jelölt ki, úgymint: *Kossúthot, Mészáros
Lászlót, Madarász Lászlót, Dembinszkyt, Macsinsz-
kyt, Latkovszkyt, Szemere Bertalant,* (ez akkor már
Párisba menekült,) *Grimmet,* (ez Törökországban
települt meg mint kereskedő,) *Kmetty Györgyöt,*

már Franciaországban volt,) *Batthiányi Istvánt,*
Perczel Miklóst, Gyurmánt, (ki most a „Budapesti
Közlöny“ egyik belmunkatársa,) *Zamojszkyt, Fedro
Sándort,* hg. *Woronyeczkyt,* (ezt pedig Haynau Pes-
ten már elébb felakasztatta; most ott fekszik a 24
éves hős a kerepesi temetőben, egyszerű sirban,) b.
Stein tábornokot, *Kulman Lászlót* és fiát, *Wisocz-
kyt, Fialát, Nemegyeit* és *Schailent.*

Ezen egyezséget megelőzőleg, midőn a cár
Radzivil herceg által annyira szorongatta a zul-
tánt, s midőn ez gyengesége érzetében — s még
nem lévén egészen biztos a nyugati hatalmak tá-
mogatásáról — nem hívé a követeléseknek kellő
erélylyel ellentállhatni, — a török kormány Re-



Mise a római katakombákban. (Szövege a 630. lapon.)

(ki mint Izmail basa ekkor már török hadi szol-
gálatot vállalt,) *Stojnicsot, Zerffit, Táncsics Mi-
hályt,* (ki nem is volt török földön, hanem Haynau
dühöngésekor Pesten, mint napszámos lappangott
a Józsefvárosban,) *Hollánt, Orozdít, Schneidert,* gr.
*Batthiányi Kázmért, Perczel Mórt, Madarász Jó-
zsefet,* (a ki nem volt török földön s ki a mostani
országgyűlés szélső baloldalának vezértagja,) *Bu-
sonit, Chojeczkyt, Brigantit, Pozilemszkyt, Horváth
Mihály* püspököt, (ki Svájcba menekült,) *Sárosy
Gyulát,* (ki Magyarországon, Vachott Sándornál
lappangott ekkor,) *Balogh Jánost* és fiát, *Beőthy
Ödönt,* (ki nem volt török földön,) *Kohlmant, Za-
nyeczkyt, Josch Istvánt, Schöpf Istvánt,* (ki ekkor

sid basa által fölszólítá a menekülteket a próféta
hitére való áttérésre, megjegyezvén, hogy mint
mohamedának, a zultán alattvalóivá fognak válni
s így a fényes porta oly oltalmat nyujthat nekik,
milyenben mint osztrák avagy orosz alattvalókat
nem részesíthetné.

A porta semminemű kényszerítő eszközt nem
használt volt az áttérésre s maga Kossuth, vala-
mint a menekültek főbbjei közül számosan, a biz-
tatás minden módját felhasználák, hogy társaikat
ezen lépéstől visszatartóztassák, sőt Kossuth e
tárgyban is irt Palmerston lordhoz — még in-
kább remélve és várva a nyugati hatalmak be-
avatkozását ily viszonyok közt, s az áttérésre

vonatkozólag azt mondja többek közt: „a halál és gyalázat között sem kétséges, sem nehéz nem lehet a választás.“

Mindazáltal 1849. decemb. 19-dikéig Kmety György, Bem és b. Stein tábornokokon kívül mintegy ötszáz menekült tért át az izlámra s ezek közt körülbelül 150 törzs- és főtiszt, minék okát több körülményben kell keresnünk.

Törökország ugyanis vendégszeretettel fogadta földjére a hontalanokat s az első napokban kelően is gondoskodott, kivált főbbjeik ellátásáról. Később azonban annyi szenvedés és oly iszonyu sanyaruságoknak valának kitéve a menekültek a török kormány nem elég határozott intézkedései s az ellátással s pénzkiosztással megbízott mozlim tisztviselők hűtlen kezelése folytán, hogy borzalom azon időből a viddini menekültek (jobban mondva letartóztatottak) jelentéseit olvasni. Táborhelyül vizjárta egészségtelen lapály volt számukra a Duna partján kitzúve, az időjárás zordon, sátraik rozsak, ruházatjuk szakadozott, szennyes, sőt a legszükségesebbek gyakran hiányoztak is; szokatlan élelmi szereik rendetlenül s ösztövéren kiszolgáltatva, anyagi segély sehonnan s mindezen nyomoruságok következménye pusztító betegség lön, mely bajok társaikból néhány hét alatt négyszáz embernél többet sirba ragadtak. Ehhez járultak jövőjük bizonytalan, sőtét képei, a bősziült ellenség kezeibe szolgáltatás aggodalmi s azon remény, hogy az osztrák-orosz és török közt bizonyosan kitörendőnek látszó háboruban ismét fegyvert foghatnak azok ellen, kik hazájukat csak nemrég egyesült erővel nyomták vala el.

Mialatt az inség, csüggedés, a jövőben való kétségbeesés, meg a kiszolgáltatás aggodalma számosakat az izlámra térésre vitt, azalatt ugyan ezen nyomasztó körülményeket az osztrák kormány saját előnyére használta, ügynökül küldvén ki Törökországba Hauslab tábornokot, kinek feladata volt, a menekülteket hazájukba visszatérésre bírni, ily módon kevesbitvén azok számát, kik kedvező fordulat alkalmával külföldön egy magyar forradalmi sereg magvát képezhetnék. Hauslab tábornok kormánya nevében a hazatérő közlegények és altiszteknok amnesztiát és a rendes hadseregbe soroztatást ígért, a visszatérő főtiszteknok azonban haditörvényszék elé kelle állniok, remény nyujtatván ezeknek is megkegyelmeztetésükhez. Hauslab fáradozásainak eredménye az volt, hogy Viddinből 3,050 menekült tért vissza hazájába.

Ezen közben, a diplomatiái alkudozások alatt, a török kormány elhatározta a menekülteket Viddinből az ország belsejében, a Balkán lábánál fekvő Sumlába átszállítani, egy részről, hogy kevesebbé legyenek hazájukhoz közel, mi Ausztriát még mindig nyugtalanitá; más részt tán az emigratió főbbjeinek óhajtására, kik így az osztrák ügynökök hazatérítő igyekezetét ellensúlyozhatni remélték, s végre, mert ott tán maga a porta is jobban hitt örködhetni védeneci fölött, miután az osztrák ügynökök tudtával, a főbb menekvők, mint Kossuth, Bem, Mészáros és a többi élete ellen számos megkísérlett merénylet hire keringett.

Szokolj Viktor.

(Folyt. köv.)

Isteni tisztelet a római katakombákban.

Róma katakombái eredetileg egyszerű vakolatgödörök minőségében tűnnek fel. Hajdan az épületek közelében kutaknakat (putea) ástak a földbe, melyekben mésszel kevert homokra akadtak.

Mint hogy a tartós vakolat ezen alkatrészét roppant mennyiségben használták föl, azért Róma egész területei kutaknákká lettek, melyek mélységükhez arányos szélesre is ásattak.

A kizsákmányolt aknába hányták a rabszolgák később a szegényebb plebejusok (polgárok) tetemeit is, miként Varro beszéli. Így aztán az esquilini dombon egész sírkert keletkezett.

Róma növekedésével a vakolatgödörök is szaporodtak; később azonban a már ásottakban vizsin-

tes irányban folytatták az aknázást, mi által csakhamar tökéletes labyrinth képződött a föld alatt s ez a „Via Appia“ közelében körülbelül egy mért-földnyi távolságra terjed ki Rómától.

Minden katakombába 3 láb széles és 8—10 láb magas, csak ritkán rendes alaku és más katakombákkal áll összeköttetésben. Falmüvet vagy boltozatot csak ritkán látni bennük s azért gyakori leszakadásnak vannak kitéve.

A katakombák oldalfalaiban a kereszténység első századaiból találni még sirokat is. E sirok a hulla hosszának megfelelőleg vannak a falba vésvé és több sorban látszanak egymás fölött. Rendesen égetett — vagy márványkövek vannak befalazva s ezeken csak ritkán látni rájuk vésett nevet, gyakrabban csak a Krisztus nevének kezdőbo-

tüit (Chr.) egy pálmaág alatt, mi arra mutat, hogy keresztény találta itt utolsó nyughelyét.

Kétségen kívül való dolog, hogy a katakombák legrégebbi sírjai a római keresztényüldözések idejéből származnak, s hogy martýrok esontjait rejtik magukban. Ép oly biztonsággal állíthatjuk, hogy Rómában az első keresztények e földalatti

katakombákat választák éjjeli istentiszteleti összejöveteleik gyűlhelyéül, mert a pogány római ezen holtaktól lakott hirhedett helyek „árnyékától“ is borzalommal rettent vissza.

Képünk egy ilyen keresztény istentiszteletet tüntet föl a katakombákban.

Breuer Armin.

Vasvári Pál hamvait illető helyreigazítás.

A szabadságharcunk leírásaiban itt-ott becsúszott hibák helyreigazítását a jobban értesültektől a történelem érdeke kívánja, hogy ennek lapjain az utókor a tiszta valósággal találkozzék.

Egy, Vasvári Pál hamvait illető hiba becsúszott Horváth Mihályunk nagyszerű történeti művébe is. Ugyanis; „*Magyarország függetlenségi harcának történetében*“ a kilencedik könyv ötödik fejezetében, a 301-ik lapon ez áll Vasvári Pálról, a Rákóczi-szabadesapat parancsnokáról: „Vasvári a hegyek közt hagyta 26 éves életét. Miként Kővári tudósít, Teleki Blanka grófhölgy, a jeles honleány, az ifjú szabadsághős testét a harc viharának elvonta után kiváltván, családi sírboltjába tette örök nyugalomra.“

Vajha így történt volna! De fájdalom, a lelkes ifjú parancsnok esontjai több mint 200 bajnoktársa esontjaival vegyülve, temetetlen porladtak el Marisel határán, a vandalismus boszuja miatt

Közlő, ki e végzetes hely közelében lakik, ki az ifjú hőssel többször vala érintkezésben a vészes napok előtt, s ki több szemtanu után a meggyilkoltatás minden körülményeiről hiven vala értesítve, sokkal inkább volt érdekelve a jeles nép-

szónok s lelkes vezér szomorú története által mintsem magának tiszta tudomást ne szerzett volna annak földi maradványai sorsáról.

Annyi igaz, hogy Teleki Blanka grófhölgy egy oláh küldöttség által kérette kiadatását az ifjú hős földi maradványainak, de e kérelemre a boszus havasi népnek csak gunykacaja lett a válasz, mely nem követé a csucsai magyar tábor azon lovagias és emberies eljárását, mely szerint ez félév előtt a Sebesnél elesett chevauxlegers-ezredesnek, Saint Quentin grófnak nem csak földi maradványait, de legkisebb ékszerét is kiadta s fedezet alatt küldötte be B. Hunyadra, Wardener tábornoknak, hol az ezredes tisztességesen eltemtetett.

Hihető, hogy Kővári a nemeslelkű grófhölgy tervét hallván csak, annak sikeréről nem kéikédve, tette jó hizemü tudósítását, s innen van a tévedés.

Az a való tehát, hogy Vasvári Pál esontjai nem Teleki Blanka grófhölgy családi sírboltjában nyugosznak, hanem a mariseli deszkás szekerek kerekai alatt porladoznak.*)

Hóry Farkas.

Rimaszombati fazekasműhely.

Rimaszombatban a természettudósok és orvosok ez idei közgyűlése alkalmából való időzésem alatt naponkint nagyobb sétákat tettem a városban és környéken, hogy mentül többet lássak és tapasztaljak, s e sétáimnál soha sem hiányzott úti vázlatkönyvem, melybe azonnal az érdekesebb épületeket, vidéket vagy más egyéb tárgyakat lerajzoltam.

Igy egy izben a tamásfalui gyaloguton a Rima felé mentemben rá bukkantam a híres rimaszombati eserépedény-kemencékre, melyek a Rima partján sorban vannak felállítva, s éppen akkor is egynémelyike legjavában égett.

A mint e kemencéket érdeklő vizsgálgtatnám, megszólít az egyiknek tulajdonosa, hogy vajjon láttam-e már az edények gyártását, midőn a nyers

anyagból formálják azokat, mert az sokkal szebb ám és érdekesebb, mint itt ezeket a fűtött kemencéket látni.

Tagadó válaszomra egész illedelemmel fölkiért, hogy ha nem restellenék a műhelybe jönni, szívesen megmutatná. Nekem sem kellett több, s azért egész örömmel mondtam „dehogyan restellek, sőt inkább felkérem a tisztelt polgártárust eszívességre“ s ekként megegyezve, a szomszéd házba vezetett, hol már az udvarba belépve mutatta a szik-

*) E szíves közleményhez a magunk részéről még megjegyezzük, hogy 1859. nyarán Bihar délkeleti szélein jártunkban hallottuk azon állítást, miként *Vasvári Pál* a Zarándnak fekvő Bihar hegyén lenne eltemetve. E többféle állítás tisztázásaul szeretnők, ha a jól értesültek közül többen is közölnék velünk tudomásukat. (Szerk.)

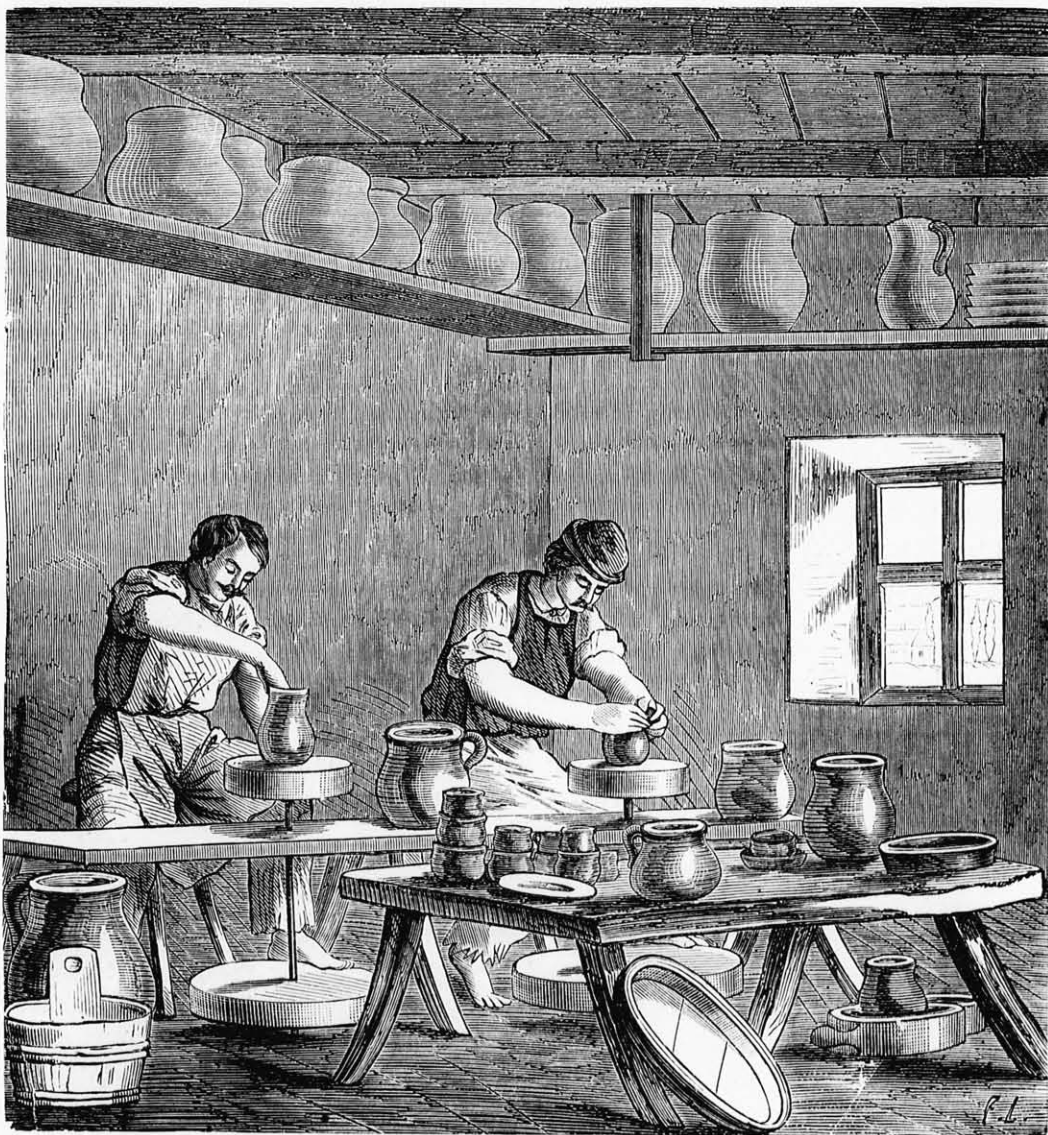
kadás végett napra kirakott nyers cserepek sokaságát; de akkor voltam csak igazán meglepetve, midőn a ház pitvarából az udvari szobába — mely a tuiajdonképeni műhely volt — beléptem.

Előttem két padon két legény dolgozott; egyik egészen fiatal gyermek még, s az egyszerű gépezetű műpadon — mely csupán egy, a lábbal forgatható korongból áll — oly sebesen alakította

val, kezének minden nyomása a más más alakot öltött, míg végre alig néhány perc alatt kész volt a tál vagy a bögre.

Az egész műhely csak e két padból, néhány poleből, hol az edények tovább szikkadnak s egy nagy csomó finomul gyurt agyagból áll.

Az ehez való finom agyagot Tiszolc vidékéről, a felső Rima völgyéből s nevezetesen Zsalcányból hozzák drága pénzen, hol egész agyagbányák



Rimaszombati fazekasok. (Zombori G. rajza.)

ki a legszebb formájú csuprokat, bögréket és tálat egy csomó oda vetett agyagból, — hogy az valóban bámulatos annak, a ki még ilyesmit nem látott. Mintha magától nőtt volna az az oda vetett agyag, a mint elkezdé a korongot forgatni lábá-

vannak.

A rimaszombati edényt azután tót fuvarosok egész Magyarországra széthurecolják, s jó hírcért mindenütt kapósak.

Zombori Gusztáv.



Valenciai spanyol nő. (Doré-től. Szövege a „Vegyes“ közt.)

Komáromi napok 1849-ben.

I.

Hogy az 1849-ki komáromi napokat, most, 18 év után minél tisztább világitásban láthassuk, nemcsak azon kormánybiztosi, várkormányi és hadsereg-parancsnoki hivatalos hirdetéseket, jelentéseket stb. fogjuk e becsült lapokban közre bocsátani, melyek Komáromban falragaszok által tétettek nyilvánossá, hanem azon rendeleteket is, melyek szorosán csak a honvédek hadi életét, belügyeit — ha lehet így szólunk — illetik, a mennyire e lapok köre engedi, de csak úgy, ha a nagy érdemü olvasók előtt unalmat, visszatetszést nem szülnék és ha e lapok szerkesztője engedelmét is megnyerhetjük. (Továbbra is kérjük. Szerk.)

Azon „Parancskönyv“-et pedig, mely 1849-ben július 25-től kezdve október 2-ig, a várfeladás előtti napig, a várkormányi és hadseregparancsnoki irodában a külerösségek parancsnoka számára külön leírva, tartalmazza a kiadott rendeleteket, ha kedves szolgálatot tehettek vele nemzeti muzeumunknak: a legszivesebb készséggel átengedem.

Midőn már a sok viszály megtörtént a féltett haza ügyeit vezetőik között, midőn már sok gyilkos esata vihara elzugott a Duna és Tisza partjainál, hegyei, halmi és völgyeinél e hazának; midőn már az aggodalom és remény gyorsabban kezdtek váltogatni egymást a honfiszivekben, 1849 második felében: nemzeti kormányunk Klapka György tábornokra ruházta a komáromi vár és őrsereg főparancsnokságát, ki midőn tisztét átvevé, következő jelentést tett közzé:

Klapka György tábornok Komárom-várőrségéhez.

A komáromi vár és őrsereg főparancsnoksága nemzeti kormányunk által rám ruháztatott; — e feladat, s azzal összefüggő felelősség terheit érzem és ismerem, de örömet vállalom el, ha meg lehetek győződve: hogy a sereg vitézségét s szilárd lelkesülését irántami bizalommal párosítja.

Vitézek!

Mig a hadseregnek egy része hazánk más tartományai felé tér, segedelmére amott fenyegetett testvéreinknek, mi itt maradunk, mint védőrei Komárom várának, — hű védői ama nemzeti ereklyének — mely nélkül magyar honunk önállósága nem képzelhető, — s melynek megtartásától a nemzet, — becsületünk s nevünk megmentése függ.

Vitézek!

Fogjátok fel e magas feladatot, melyre a végzés benneteket kijelölt, tudjátok meg, hogy csak egyedül bátorságtoktól s tántoríthatlan kitaratástoktól függ, hogy örökös tisztelettel említessék-e a magyar név? vagy halálos meggyaláztatásnak esék-e áldozatul? s ne feledjétek, hogy e föld, melyet tapostok, még most is vértől párolog — testvéreitek véréből! kik a haza szent ügyéért — s szabadságunkért oly örömet áldozák éltüket.

A büszke, elbizakodott ellen ismétleg tapasztalá, hogy bennünket aljas igájába szőritani képtelen, vágyakodva nézi most e szeplőtelen várat, s újabb harera készül; de velünk van Istenünk! magasztos segélyével ide hátrább is diadalmaszkodni fogunk a zsarnok törekvései felett, s átkozott szívéhez magyar szuronyaink mindenkor utat törendnek.

Rajta hát vitézek, rajta magyarok! — tartsátok meg bátorságtokat, mely eddig érekebletek tulajdona vala; csudálni fog benneteket a világ, hőstényeiteket még a késő kor is magasztalni fogja s mi a legdícsőbb: — emlékteket utódaink áldása végnélkül követendi.

Legyetek bizalommal vezéreitekhez — bizalommal önerőtökhöz, — s ekkor Isten fegyvereinket megáldja.

Éljen a szabadság! — Éljen szeretett hazánk!
Klapka György,
tábornok.

E felhívás tüzelő hatással volt Komárom vára őrségére; senki sem volt a honvédek közt öröm nélkül, s még a sokat küzdött és szenvedett derék komáromi polgárság hamvadó reményét is anynyira föléleszté, hogy kiki jobb napokról álmódzott.

II.

Az üzéri leleményesség, nem akarjuk mondani hogy rossz akarat, sokszor nagyon is tág tért enged önérdékének; ezért 1849 július 14-kén Ujházi László komáromi kormánybiztos az élelmi cikkek árszabályzatát bocsátá közre, mely így szólt:

A megyei és városi hatóság előterjesztése nyomán s a mostani körülményekhez mérve, — s mindaddig — mig ezek meg nem változnak, a legszükségesebb élelmi cikkek ára következőkép szabályoztatott:

1. A muntliszt mázsája , . 11 ft. 12 kr. pp.

2. Zsemlyelisztt	8	24	"	"
3. Cipó-lisztt (Auszug)	6	—	"	"
4. Vám- vagy kenyérlisztt	5	12	"	"
5. A zsemlye muntlisztból-készüljön, 4 latos legyen s ennek ára leend	—	1	"	"
6. A cipó-liszttől készitendő 6 latos zsemlye szintén.	—	1	"	"
7. A fehérebb pékkenyér egy fontot nyomjon, és ennek ára	—	8	"	"
8. A barnább pék kenyér ugyan egy fontos	—	6	"	"
9. A disznó zsír fontja	—	38	"	"
10. A szalonna fontja	—	30	"	"
11. Tojás párja	—	2	"	"
12. Borsó itéje	—	8	"	"
13. Lencse itéje	—	8	"	"
14. A bab itéje	—	4	"	"
15. Köleskása itéje	—	6	"	"
16. Árpakásáé	—	6	"	"

Ezen árszabályzat ellen vétkezőket az elkobzás sulya érendi.

Komáromban július 14-kén 1849.

Komáromi kormánybiztos:

Ujházy László m. k.

Ez árszabályzat egy kis időre meghökkenettette az üzérkedőket, de később annál inkább felhasználták a szorongatott helyzet minden kénytelen-ségeit. Ha az emberi gyarlóság egyes botlásokban nyilvánul, elnézhető, megbocsátható, de ha aljas üzérkedés, haszonlesés olyanoktól gyakoroltatik, kiknek legfőbb kötelességük volna a haza méltánylását kiérdemelni s olyanok irányában, kik értük is küzdenek s tékozzolják híven életüket: már ez fáj s mélyen sérté az igaz ügy hű bajnokait. De hajh! csak úgy van az életben, hogy az érdemes, becsületes mindig igazán küzd, a léha hitványság pedig mellékes és bűnös utakon jár-dal, még is övé többnyire a jutalom, az érdemesé a mellőztetés, lenézés, guny igen gyakran azok részéről is, kik hivatvák jó irányt adni az ingatag közönség balitéletének.

III.

A debreceni igen nevezetes napok után, mely napok közt a legkiválóbb s nemzetünk politikai lételébe mélyen beható április 14-dike volt, mely azonban csak feleletül szolgált a kremsiri 1849 március 3—4-ki napra, — ama napok után tehát, midőn már nemzeti királytalan kormányunk Szegedre tette át székhelyét, a komáromi kormány-biztos s a vár és hadsereg főparancsnoka a kö-vetkező tudósítást közlé:

Hivatalos örvendetes tudósítás.

Tegnap futár érkezett kormányunk székhelyéről Szegedről, ép oly hiteles, mint örvendetes tudósításokkal.

Erősödj magyar édes hazád iránti szeretetben, — gondos kormányunk iránti hiv ragaszkodásban; — mert ez virraszt felettünk és felette az isteni gondviselés, mely nem engedheti, hogy egyjő s becsületes nép, habár több egyesült zsarnokok prédájává váljék.

Im, van okunk, áldani a gondviselést.

Bem, a székelyek atyja, — király hágontuli földünknek nemtője — kitisztitá ujabban győzelmes fegyverei oltalmára bizott Erdélyt a muszkáktól.

Szaporitja egyre seregeit, — mert a haza számára Törökországon keresztül nyert fegyverekből 30,000-et már valósággal átalvett.

Temesvár, midőn futárunk Szegedet elhagyá, — végvonaglásai közt kiadandó vala feketesárga elkárhozott lelkét.

Vetter altábornagy Kmeti és Guyon tábornokokkal egyesülve, Feketehegytől Semerinig visszaverték Jelachichot.

Visoczy, Perczel, — Dembinsky fővezérlete alatt 35,000-ból álló serege számos lelkes népfelkelés által környezve Pestmegyében, Nagy-Káta felől nyomul a muszkák ellen.

A Tiszahátról Kazinczi vezérlete alatti 10,000 főnyi sereg Tokajhoz érkezett, — melynek közeldtével a Debrecen városánál kinn táborozó muszkák oly hirtelen hagyák el a tiszántuli vidéket, hogy az általuk requirált vastag debreceni szalonnát is nagyobb részben ott hagyák.

Visszavonulási utjokat a ragályos kórban eseteknek sűrűn elmaradozott tetemei mutatják a magyar vándornak.

Görgeynek a muszkákkal esatájában, a katalini szoros mély ut sírvölgye lőne esorda 5 — 6000-reinek, miket a magyar ágyuk keresztbe vett kartács-tüze ott halomra löve.

Igy működik nemzet, a te elszánt sereged, — így vezénylik seregeidet bátor, eszélyes vezérink!

Csak te légy híve ten magadnak, — és nem sokára becsült leszen Európa népei előtt függetlenségednek diadalmas lobogója!

Komáromban, július 23. 1849.

Komáromi t. h. kormánybiztos,

Ujházi László m. k.

a vár és hadsereg főparancsnoka,

Klapka m. k.

tábornok.

Ilyen hivatalos tudósítások után, ugyan lett volna-e honvéd, ki kardját a legnagyobb elszánt-sággal föl ne emelte s az ellenséggel szembe ne szállott volna? . . . A városban mindenütt öröm mutatkozott az arcokon, de még is sajátságos előérzetével, balsejtelmével a bekövetkezendő szörnyű napoknak.

IV.

Hogy augusztus elején már mily viszonyok tündeztek fel Komáromban s mily hangulat kezdett uralkodni, azt a kormánybiztos augusztus 3-diki következő rendelete eléggé igazolja:

Ujabb kiirdetése

az országkormányzó elnöke rendeletének Magyarország jövedelmeire gr. Almási, Völgyi és Endrei aláírásuk alatt a bitor ellenség által kibocsátott csalárd utalványok,

vagy ugynevezett Zvangs-nóták iránt.

Az ellenség a hadi költségek fedezésére képtelenségét önkényt elismervén, olyatén forgalmi eszközhöz folyamodik, melyet oly valamire alapít, a mi nem az ő tulajdona, s azzá soha sem is lesz, — t. i. Magyarország közjövdelmeire. Azaz adósságot csinál más vagyónára.

Ezen cselekedet a legundokabb csalásnemek közé tartozik.

Ugyanazért a fentemlített utalványokat semmit érőknek s csalárdoknak nyilvánítván, rendelem:

hogy azok sem a közpénztáraknál, sem pedig magán forgalomban el ne fogadtassanak.

Ki ezen utalványokat elfogadná, vagy éppen azokat kiadni merészelné: a nemzet függetlenségi nyilatkozatában foglalt határozat értelmében is akkint fog tekintetni, mint a ki az ellenségnek hazánk ellen intézett pártütő céljai kivitelét előmozdítja, következképp mint honáruló fog tekintetni, és büntettetni.

Kelt Debrecenben, april 22. 1849.

Kossuth Lajos s. k.

az ország kormányzó elnöke.

Ezen országos rendelet erejénél fogva, a csalárd utalványokat elfogadók, titokban tartók, — vagy kiadók el fognak fogatni, s a rögtönítelő vegyes törvényszék elébe állítatni.

A kikre pedig ezen utalványok az ellenség által erőszakoltattak volna, tartoznak azokat a helybeli előljáróságnak, ez pedig tovább kormánybiztosi hivatalomnak bejelenteni; különben mint hamis letartóztatók lévén tekintendők.

Komáromban, augusz. 3. 1849.

Komáromi t. h. kormánybiztos,
Ujházi László m. k.

E rendelet kihirdetésekor a bűnösök összedugdosták fejeiket, sugtak-bugtak, el nem titkolható nyugtalanság ismertetett meg sokakat közülök. Nem akarunk keserűk lenni kijelentésével annak, kik voltak, vagy miféle fajhoz tartoztak leginkább ama hitványok, kik a haza legvésezebb napjaiban az ellenséggel nem átalottak galádul kacérkodni, de kárhoztatásunkat, mielőtt a szokásos kifejezés szerint „fátyolt boritanánk a multa,“ most 19 év után is, ki kell jelentenünk. Valóban, isten csodája, hogy még áll hazánk! . . . mert hiszen

A meddig a történet csillaga

Röpiti a multakba sugarát:

A szem saját kezünkben mindenütt

Saját szívünkre célzó gyilkot lát,

S ez öngyilkos kéz hányszor szálla ránk! . . .

A következő okmányok, melyeket — ha a t. olvasók és a t. szerkesztőség is úgy akarja — más alkalommal közlendünk, — mindinkább tanusítandják, mily lázas forrongás, mily balsejtelmű örömök, mily tarka várakozások, mily változó remények, mily meglepő, váratlan győzelmek stb. tarták hullámszásban a komáromi várórséget s a város polgárságát, míg az utósó, legvégső csapás bekövetkezett s egy hosszú zsiabasztó éjszaka borult ránk, melyben véres rémeket, gyilkokkal felszerelt idegen alakokat, penészes börtönöket, ijesztő bitófákat, kemény hurkokat, csörgő rabláncokat, jeltelen sirhalmokat, zokogó özvegyeket, siró árvákat, kipusztult lakhelyeket, s egyéb hasonló jeleneteket kellett látni a letiport nemzetnek.

Hamary Dániel.

Gr. Teleky László levele herceg Eszterházy Pál és gr. Batthyány Gusztáv ellen.*)

Mylord! — Legnagyobb megütközéssel olvastam a „Times“ decemb. 1-ső és 2-ki számában azon, Magyarország ügyeire vonatkozó két levelet, melyek egyike alá hg *Eszterházy* s a másiké alá egészen röviden, minden keresztnév nélkül

csak *gr. Batthyány* van jegyezve, bárha ezen nevet többen viselik.

*) Lapunk ezidei 28-ik, vagyis jul. 11-diki számában hg. Eszterházy Pálnak az angol „Times“ 1851-diki folyamában

E két magyar szót emel, hogy hazája ügye ellen harcoljon, hogy gyalázatot szórjon az 1848-diki magyar miniszteriumra, melynek egyikük — hg. Eszterházy — maga is tagja volt, s hogy a magyar ügy egyik legkitünőbb mártirjának, a halhatlan Batthyány Lajosnak, Magyarország egykori miniszterelnökének emlékéért rágalmakkal illesse.

Én ezen vitatkozásba mint magyar, mint szent ügyünk egyik hű szövetségese s mint gr. Batthyány Lajos egyik legbensőbb, legodaadóbb barátja elegyedem. Tartozom ezzel hazámnak, tartozom az általam szolgált kormányznak, tartozom a becsületében annyira méltatlanul megtámadt hős martir hamvainak s tartozom önmagamnak.

S ha csak most intézem Önhöz ezen sorokat, oka, mert mostanáig nem volt tudomásom a kérdéses levelekről. Ön tudja, hogy „*procul negotiis*“ élek.

Hg. Eszterházy azt mondja, hogy Angliának Magyarország iránt való rokonszenve indította őt levele közzétételére, azonban világos, miként a magyar herceg avégből vette kezébe a tollat, hogy azon rokonszenv ellen küzdjön, melyet hazájának ügye a nagy és nemes angol nemzetben felköltött.

Mindazáltal törekvésem nem az, hogy hg. Eszterházynek levele irásakor kitűzött célját vizsgáljam; törekvésem nem az, megmutatni, mily megdöbbentő, hogy bátorsága vala ily célt bevallania, s ezt felemelt fővel, a világgal szemben, annélkül, hogy eszébe jött volna ez eszmére elpirulnia.

Okait és vádjait akarom elemezni, s az Ön figyelmét arra akarom fordítani, hogy a két — kérdésben forgó — férfi leveléből mennyire kirí a hazánk legismertebb eseményeiben való legvastagabb tudatlanság.

Hg. Eszterházy azt erősíti, hogy az osztrák kormány 1825. óta állhatatosan tiszteletben tartotta alkotmányunk minden alapelvét.

Őszinte köszönettel tartozom a hgnek azért, hogy szives vala megjelölni azon dátumot, mely-

megjelent és kevesek által ismert, hazafiatlan s nemzetiünket ép úgy, mint 1818-iki független kormányunkat méltatlan rágalmakkal illető levelét közzétettük, mint adalékot forradalmunk s annak férfiai történetéhez. E levélre vonatkozólag e napokban igen fontos okirattal lön szerkesztőségünk megtisztelve. Ez gr. Teleky Lászlónak hg. Eszterházy (mellékesen gr. Batthyány Gusztáv) rágalmaira irt válasza, melyet levél alakjában, eredetileg francia nyelven egy angol főúrhoz intézett, a közvélemény felvilágosításául. Midőn ez érdekes okmányt közzé temők, egyszersmind őszinte köszönetet mondunk érte a szives beküldőnek, ki ezzel azon harcunk történeténk adattárát gazdagította, melyet jobbainknak még Világos után is folytatniok kellett az elnyomással szövetszert rágalmak ellen.

(Szerk.)

nél szerinte az osztrák kormány által a magyar alkotmány tiszteletben tartása kezdődik; mert ezen dátumnak köszönöm, hogy szükségtelen az 1825-öt megelőzőtt korszakba visszamennem. Nem szükséges így elemezni az osztrákoknak háromszázados uralmát Magyarországon, mely 1527-től 1825-ig terjed; nem szükség fölemlitenem, hogy mennyit szenvedett a magyar nemzet a hitszegő, vérengző és zsarnok uralom alatt, s hogy ezen korszakig csak a 18 hónapon át uralkodó II. Lipót és a magát soha meg nem koronáztatott II. József kormánya nem vala törvénszegő, miből az következik, hogy a többi mind megsértette azon alkotmányt, melyre hűséget esküdt. Eszterházy hercegnek magának sem látszanak tetszeni az ily eskük.

Alkotmányunk bár azt rendelé: az országgyűlés minden harmadik évben összehívassék, ez 1811-től 1825-ig még sem történt meg, hanem az alkotmány és fejedelmi szó dacára újabb katonakiállítás és az országgyűlés beléegyezése nélkül újabb adóemelést rendeltetett el. Lássuk most tehát, hogy a bécsi kormány mennyire tartotta tiszteletben intézményeinket I. Ferenc és V. Ferdinánd uralkodása alatt.

Elég lesz, ha e tekintetben csak néhány fontosabb tényről emlékszem meg.

Alkotmányunk határozottan kimondja, hogy „Magyarország szabad és független királyság, mely semmi más ország vagy nemzet alá nem rendeltethetik, hanem meg fogja mindig tartani saját alkotmányát, következőleg mindig saját királyai által kormányzandó, nem más országok példája, hanem saját törvényei és szokásai szerint;

„hogy csak az uralkodó és nemzetből álló és az országgyűlés által képviselt törvényhozó hatalomnak van joga törvényeket hozni, értelmezni és módosítani, s hogy a törvényhozás másként soha sem gyakorolható;“

„hogy Magyarország sohasem kormányoztathatik rendeletek által; hogy sohasem kormányoztathatik az osztrák örökös tartományokban divatozó mód szerint;“

„hogy a közügyeket csak az országgyűlés intézheti el;“

„hogy kormány-hivatalnokokká, vagy a magyar hadsereg tisztjei és parancsnokaivá kizárólag csak az ország fiai neveztetethetnek ki;“

„hogy a magyar királynak semminemű idegen hadesapatokat az országba nem szabad bevinnie s hogy az országgyűlés beléegyezése nélkül sem háborút nem üzenhet, sem semminemű szerződést nem köthet.“

Mindezeket pedig biztosíták számunkra mind törvényeink, mind királyaink diplomái és fejedelmi szavaik.

S mindemellett 1825-től 1848-ig is minden biztosítékunk s alkotmányunknak állítólagos tiszteletben tartása dacára az idegenek folytonosan be-

léavatkoznak ügyeinkbe s mondhatni, hogy ezen időszak alatt az osztrák Metternich hg és a cseh Kollowrath gr. kormányzák Magyarországot, nem pedig a magyar kormány.

(Folyt köv.)

Egy hét története.

— Szept. 30. —

(VK.) Midőn e sorokat írjuk, a „honatyák“ seregestül tapodják a tudományok lépcsőit, s haladnak fölfelé, minden különbség nélkül, akár a Pallas választott seregéhez tartoznak, akár nem.

Ma van az első ülés — az akadémia palotájában.

Végre is, „szükség törvényt ront.“ Hiába mondták ki, hogy e pompás nagyterem, hol márvány, arany és mahagóni-fa képezik az ékítés anyagját, s néma karyatidok tartják a tágas karzatok íveit, a tudós társaság céljain kívül egyéb soha át nem adható: volt itt már szépirodalmi felolvasás, írói segélyegyleti hangverseny, s lessz annyi szóbeszéd, melyet tizenöt lap csatornája sem bírland az országba szerteszt szivárogtatni.

A pártok ezután egy darabig itt fogják zörgetni fegyvereiket, s e fegyverzörejben elhallgatnak a — műzsák. Legalább a képtár termeit egy időre bezárják.

Itt vannak tehát újra a miniszterek, kik a néhány heti szünet alatt szerteszt jártak, s a gyógyhelyekre is leginkább csak azért vonultak, mert ott legalább munkáikban nem háborgatá őket minden lépten nyomon egy egy alázatos kihallgatásért folyamodó. Itt van gr. Andrassy Gyula, a ki azóta Napoleon császártól hallá e szavakat: „mióta nem láttam önt, sok érdemet szerzett magának!“ Biz az régen volt; akkor az elnökmiszter számüzött vala, s nem álmodá, hogy az osztrák udvar egyik első rangu kísérője legyen valaha! Itt van Deák Ferenc is, azon az erős talapon, melyet az önérzet ad egy negyven éves pálya feddhetlensége után. Itt vannak a baloldal vezérszónokai. Itt vannak a szélső bal zajos csatározói is, kik a szünidő alatt többet fáradoztak megyéikben, mint a képviselőház termeiben szoktak, noha itt sem igen kímélik magukat. Itt vannak a hányadbizottság megviselt tagjai, a közös-ügyeskedés gyakorlati úttörői, kik egyébről sem beszéltek azóta, mint — milliokrúl. Itt vannak mind, folytatni a munkát.

Az új terem arculatáról ma még nem adhatunk rajzot, mert az első ülés ép akkor kezdődik, mi-

dőn e betüket sietve szórjuk a papirra, nehogy elkéssünk az ünnepélyes megnyitástól, s az öreg Szentiványi Károly megnyitó beszédétől.

A megnyíló ülésfolyam, ha a szőnyegre kerülő tárgyakat tekintjük, azzal biztat, hogy a beszédláz nem fog oly járványos lenni, mint volt a közjogi viták alatt. Ezek oly tárgyak valának, melyeknél a költő szerint: „minden Jankó, Kata, világrázó diplomata.“ Hozzá szólt tehát boldog, boldogtalan. Egészen mások a pénzügyi kérdések, vasutak, hányad-arány, törvénykezési ügyek, melyek szakismeretet kívánnak. A phrázis itt nem üdvözít. Ekkép azon édes álmokban ringatózunk, hogy csak az fog beszélni, a ki érti e kérdések lényegét, s mentve leszünk a búskomoly jeremiadoktól, az ösztövért panaszoktól, s mindazon ismétlésektől, melyek ammyszor zengtek-bongtak már füleinkbe.

De most jut eszünkbe valami. Létezik egy vesszőparipa, melyen halálíg nyargalászhat az oly képviselő, ki minden áron újra meg újra ki akarja magát keseregni a föladdott jogok fölött.

Van interpellatio! Képzeld, hogy már is minden szélső baloldali hazánkfia megtömté zsebeit egy csomó gyüanyaggal. A kormánynak lessz mit hallgatnia. Eltíltá az aradi honvédgyűlést, elkoboztatá Kossuth váci levelét, néhány megyét és várost kurtára fogott, stb. Elkészülhet tehát arra, hogy ez ugy nevezett „félénk“ bátorsága nem marad a kérdőre vonatás menydörgései nélkül.

Aztán az igazolások, az ungvári „roham“, a hat emberélet, stb. Félni lehet, hogy a karzatok karyatidjei egyszer csak megunják viselni nehéz terlükét, s az ünnepélyes tudósok beszédeihez és a költők szelid felolvasásaihoz szokván, nem állják ki a pártok keresztüzét.

És mégis százszor örömebb gondolunk az ujonnan rögtönzött országház bármely tüzes vitájára, mint a városház sajnálatos esetepatéira. Amott pártok küzdenek, tiszteletreméltó pártok, nagy kérdések fölött; itt két főtisztviselő küzd

egymással, kisszerű gyűlölködésben, a sajnálkozó publikum szeme láttára.

Ki hitte volna, hogy Szentkirályi Mór, kihez annyi reményt kötünk, legelőbb is azáltal kelt nagyobb figyelmet, hogy összevesz egy tisztjával? A civakodás bizottság elé kerül. Ez tapintatosan kíván eljárni, s tárgyilagosan ítélni. De Szentkirályi nem elégszik meg ezzel, hanem lemond, s „Curtius“ akar lenni, ki önként beugrik a hasadékba, honnan a rossz lég terjed. Azonban nem csak magát akarja fölládozni, hanem egyszersmind bosszút is áll, s vádolja és elítéli Thaisz főkapitányt, mint büntető ostort, stb. A vádak — mint mondják — nem alaposak, s az elítélés nem jogosult.

E tárgyban a közgyűlés ítélni csupán.

De bármint ítélni: Szentkirályi a közvéleményben nem áll ma oly magas talapon, mint néhány hó előtt, s ha lemondását elfogadják, s új választásra kerül a dolog: nagyon kétséges, ha lenne a többsége megint?

Mert van e civakodásban valami kisszerűség, személyes rancun, epés szemü zsörtölődés, mely elidegenítőleg hat. A város legutolsó polgára is röstelheti, ha ily szerepben látja a főváros első polgárát.

Tanunk az olvasó, hogy mily várakozásokat kötünk mi Szentkirályi polgármesterségéhez, s a párt, mely megválasztá, hasonlókat vagy még nagyobbakat kötött. S ime, mit lát? Valódi dula-kodásban két főtisztviselőjét a miatt, hogy az egyik mindig zsiibasztani kívánja a másik erélyét.

Szentkirályi — a közgyűlés kérésére — visszavette lemondását, s így a villongás okmányai a közönség elé kerülnek. S lesz guelf-ghibellin harc ott, hol egyesült erővel kellene előmozdítani a város ügyeit.

Pestnek éppen csak ez kellett még!

De hagyjuk el, s ha már a gyűlölködés képe van előttünk, nézzük legalább oly helyen, hol költői világításban jelenik meg.

A múlt hét végén játszották a nemzeti szinpadon Shakspeare „Romeo és Juliá“-ját, a szerelemnek ez égi virágát, mely a gyűlölség fekete földjében nőtt fel és hervadt el.

Juliát *Felekiné* asszony játszá, ki hosszas távollét után ez este lépett föl először, s üdvözlés gyanánt sok tapsot és három koszorút kapott. Bár Julia — e naiv, tizenégy éves lányka — nem egyez meg egészben az ő egyéniségével, voltak jelenetei, melyekben meglepett és elragadt. Néhány bensőségteljes kifejezése az erkélyen, az álomital megivása, a képzelgés és csalfa dajkájának megvetése — művészi jelenések voltak. De elől hiányzott a naivság közvetlensége, s végül a halálpillanat életigazsága. Meg kell említenünk *Lendvait* is, ki tán sohasem játszá Romeot jobban eltalált hangon, mint ezúttal.

A színháznál nagyobb újság is van. Egy színészi bizottmány a drámai előadások reformjavaslatain dolgozik. Tehát valahára észrevették ott is, hogy virrad, s haladni kellene!

V e g y e s k ö z l e m é n y e k .

—v.— („*Valenciai spanyol nő*“) címe azon rajznak, melyet Doré Gusztávtól mai számunk 9-dik oldalán adunk, s mely ismét ezen geniális illusztrátor spanyolországi tanulmány-műveinek egyike, melyben nemesak szép, de egyszersmind eredetű jellemző nőalakot ohajtott nyújtani.

—v.— (*Meséskorú fák.*) Nem rég szólottak róla a lapok, hogy az egyiptomi alkirály Párisban léte alkalmával a császárnét azon fával ajándékozta meg, mely alatt — szóhagyomány szerint — szűz Mária Egyiptomba való futása alkalmával megpihent. Ez alkalomból több felől tették azon kérdést: vajjon lehetséges-e, hogy fák ily hosszú ideig élhessenek? mert például az itt említett fa most már 1800 esztendősnél vénebb volna. Ez egyéb iránt nem valami rendkívüliség, mert 1840-ben még állott Franciaország de Chaille nevű kasté-

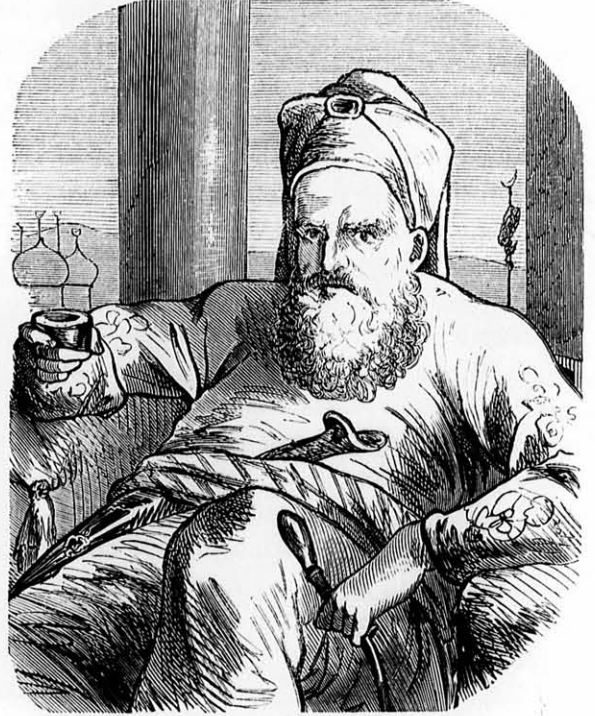
lya udvarán egy oly hárs, melynek korát 1078 évre becsülték. Svájcban, Zürich mellett oly fák vannak, melyek a krónikások szerint már léteztek, midőn Caesar Britanniába ment, és Skóciában a fornheingali híres cserfa 2500 esztendő. A Libanon őscédrusai közt van öt darab, mely a hagyomány szerint már élt, midőn Salamon a jeruzsálemi templomot építette, Adamson utazó pedig Afrikában oly fákat látott, melyek átmérője 60 láb vala s melyeknek 6000 éveseknek kell lenniök. Hazai fáink közül hírneves a Rákóczy száz hársfája, melyek már az ő idejében is elég korosak valának, s e sorok írója emlékszik rá, hogy 1846-ban, Hontmegyében, a drégelyi váromok lejtőjén egy óriási cserfa üres törzsében többet magával uzsonnázott. Él-e még ezen fa? arról nem szolgálhat fölvilágosítással.

Ó-BUDA LAKOSAI.

— Rajzolta *Frecskay László.* —



1800 év előtt.



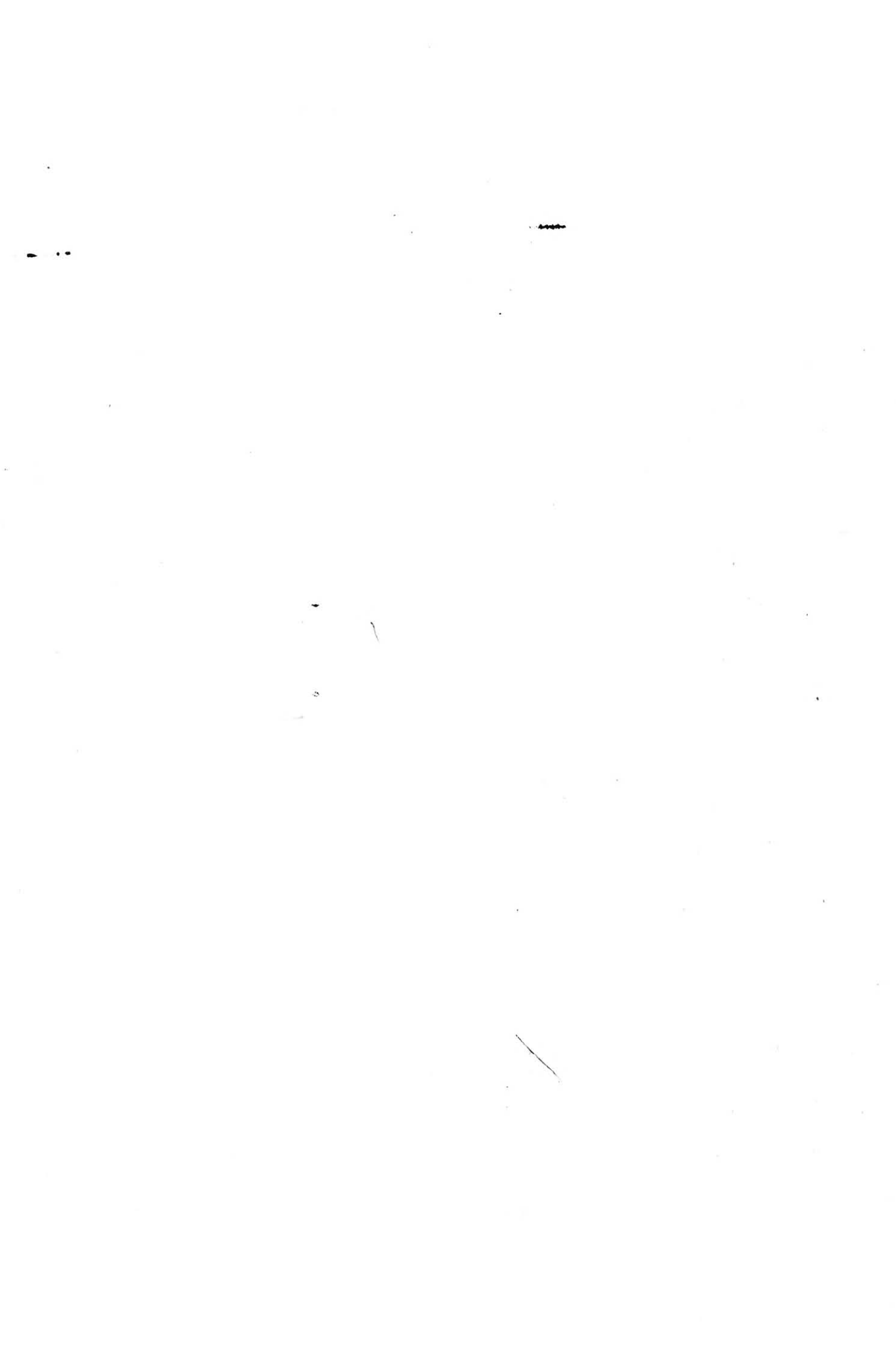
200 év előtt.



100 év előtt.



Most.





— (Volt alkalomunk „Emich Gusztáv Nagy Köpes Naplóját”) átlapozni, s miután tartalmát jövő számunk egész kiterjedésben hozandja, métszvényei közül pedig már előbb párszor mutatványokat adtunk — csak annyi jegyzünk meg, hogy az egész naplár oly érdekesen van szerkesztve, oly sok képpel bír — hogy egy firtet (annyi az ára) egyetlen más naplár sem versenyezhet vele. Ajánljuk olvasóinknak.

— (Képviselőválasztás.) Baranyamegye magocsi kerületében a kormány által kinevezett b. Majthényi Józsefet újra megválasztották képviselőnek.

— (Szerény odaszi K. K. urnak.) A Hon 212. számában K. K. ur történetírásunk hézagairól értekezvén, mondja: „Miután az arisztokrácia mindig oly nagy tért foglalt el a nemzet életében, jó és rossz sorsának vezetője, okozója volt, ahig volna valami érdekesebb, mint a főrangú világ régi életét, szokásait, szokásait megismertetni.” Mennyi szó, be nem tölthetik, nem annyira az arisztokráciában rejlik a hiba, mintsem, dicseretes kivétellei, — az illető irodalmi közegekben. Valóban sok család szerencsésének tartana az abbéli okmányokat, adatokat sőt a tisztelt közönséggel közlenni, ha bizony lehetne remélni, hogy ezek azon lapok által, melyeknek beküldettek, felvétnének, de ez gyakran éppen nem, vagy csak hónapok múlva és akkor is többnyire csak szókolt történni; ha pedig a felvétel a beküldők által foglalt idejében sürgettetik, „a mondani valókban” sőt még olvashatni egyre azon sürgetésre adott nem igen udvarias választ. Ugy hisszük, hogy K. K. ur nyomatekos felszólításának talán legcél-szerűbben felelhetnének többek között a Forgách, Nádasdy, Perényi és Zay családok, melyeknek levéltárai, — mint tudatik — magyar fűrsaink magán életét is érdekli adatokban bővelkednek. Itt példaképpen csak egygyel szolgálunk. A valaha fényes Gara család utolsó cseméje, Gara Horváth 1868-ban május 13-án férjhez, chemet báró Zay Ferenczhez intezett, levelében ajánlván megvallni, hogy kérdést, miszerint tudalma meg az irást, nem teljesítheti, mert nála van embernek tanulás immár? — Ime ezen lelkes felszólítás folytán a „Hon” 217-ik számában kivonatban olvassuk az ismert bajor hivatalnok és nótás Lang Károly Henriknek emlékiratát, melyben az irást, melyben eleven színekkel festi egy lakmáros vagy orvos protestans magyar meg-meg-nak 40 év elatti családéletét, mire mellesleg megjegyzi, hogy tudunkon az a Calisch és Kischel báró Calisch család vala, melynek utolsó iradéka, az akkor 9 éves hárskisasszony, később Osómori gróf Zay Imre neje lett, gróf Zay Károly marja volt, magának a német irodalomban szép nevet szerzett, és 1842 kint. — Trencsén Teplice, 1867. sept. 27. L. A. (Ehhez a magunk részéről csak azt jegyezzük meg, miként lapunk mindig készséggel közölte a régi magyar családok életét és szokásait ismertető irodalmi emlékeket, miként az a „Hasonk” eddig megjelent minden félévi tartalomjegyzéke mutatja. — Szerk.)

Irodalom.

— („Urbinoi Santi Rafael”) hírneves olasz festész életirata és műveinek ismertetése jelent meg Ormós Zalmonó tollából, ki az Eszterházy képtárról is írt már egy vastag kötetre terjedő ismertetést. E művészettörténeti munka bizonyára érdekelni fogja a festészet minden barátját.

— (Az „Alföld” című.) Arádon megjelenő politikai napilap szerkesztését október 1-jétől a miniszteriumhoz kinevezett Környe János helyett Tiszti Lajos, — ugyane lapnak éveken át első munkatársa — vette át. Az „Alföld” előfűstől ára egészen évre 18, negyedévre 4 ft.

— (Egy oly összegyűjteményről, melyet olvasóink figyelmébe ajánlunk.) Komócsy József, kit olvasóink gyűjto, hasznos költeményeiről ismernek lapunkból, s kinek műveit mély, affektatív nélkül való érzés, s kompozitív kerekdedége, tiszta s zengzetes nyelvezet és finoman találó képek jellemzik, — közelebb igen szerény-hangú előfizetési felhívást bocsátott ki, novemberben egy csinos kötetben megjelenő költeményeire, melyek előfizetési díja egyszerű példányra 1., díaspéldányra 2 ft., s az összegek ily cím alatt küldendők be: „Komócsy József költeményeire. — Pest, urt. utca 6-ik szám.” Komócsy változatos tárgyú és hangulatu költeményeiből mai számunk is hoz mutatványt, s mert ismerjük a gyűjtemény legnagyobb részét, hihetesen mondhatjuk, hogy az olvasót e kötet kárpótolni fogja azon sok éretlen gyűjtésért, melylyel a közelebbi időkben néhány, még nagyon csikófogu ganie elárasztotta.

Szerkesztői üzenetek.

— Gyöngyösi: S. K-nak. A tiszta galyacska és gyűjtolemből való második küldeményt is köszönettel megkaptuk, s pedig az elsőnél jobb karban. Olvasóink kedvéért tudjuk itt azt is, hogy e küldemények faja nem Tarna-Erősen, hanem Gyöngyösi tényszerű, az ugynevezett Orczy féle elhagyatott kerthben. Közelebb a term. tud. társulat nem tart ülést, s így nincs reményünk e galyacskákat friss állapotban ott bemutatni, a növénytan barátait azonban felszólítottuk meglátogatásunkra. A tessafe tüleveleiből készített narcoticus extractumot kísérlettel végtél szintén át fogjuk szolgáltatni. Végül, ha ön szívessegeit tetezni akarná, még arra kérünk, hogy e fa vastagabb, mintegy két hüvelyknyi átmérőjű ágából kegyeskedjék valami egy láb hosszú darabot küldeni.

— Pesten: V. G-nak. Nagyon subjectiv hangjánál fogva e nagyon tárgyilagos lap keretébe nem igen illik.

— Kolozsvárra: P. D-nak. A rajzot köszö teszük. A kérdéselt fajtól nagyon el vagyunk látva, a kevés tér jut rá. Az az az archéppel legregibb kollégánkat kínáltuk; sükkertele nélkül. Öhajtsák teljesítettük.

— Baros János: Szabatosan fordított, de kissé több román balladának itt inkább volna helye.

— N. Kálmán: V. Gy-nak. Láttatlanról még ismert nevé irónak sem szolgálhatunk véleménynyel.

— Héber: K. Gy-nak. Mindkét rendbeli öhajtsának elég törtünk. Ily ösnálló, rövidebb cikkeket — milyen a most küldött — mindig örömmel fogadunk.

— Ugyan-Nagynál: Sz. S-nak. Kötrendbeli küldeményt már kaptunk, melyekből mind a „Hasonk” mind a „Heti Posta” készült egy-egy darabot. A most küldött autographokat öbb öknál fogva nem használhatjuk: 1-ször mert nem illéletes másolatok; minden vonásnak az eredetivel tökéletesen egyezőnek kellene lennie. 2-szor. Mert nincs nálunk jegyzéve iratnak helye és idejének övázása és napja.

— Belényes: F. Gy. Megkaptuk. Öhajtsára — kérjük, — szíveskedjék minket új év táján figyelmeztetni.

A kiadóhivatal üzenete.

— Folyóirata: T. J-nak. Innen minden szám minden alkalommal pontosan elment s így a hiba vagy a fehérvári vagy az arassági postán kerendő.

— Veszpréme: Sz. F-nak. Tejjesszéma példány nincs. Mint előfűst, a kérdéses összegben megismerhesi.

Előfizetési fölhívás

„HAZÁNK S KÜLFÖLD“-re.

Jövő évnegyedi közleményeink közül mint különösen érdekeseket emeljük ki:

Lapok a magyar emigráció történetéből Török-, Francia- s Angolországban s az Amerikai Egyesült-államokban.

„Hunyadi László végbucsuja“

Új és idelázas m. lapunk, — melynek eredetije most is a párisi világtérlaton van kiállítva — néhány nap múlva elkészül s mindazon egész éves előfizetők számára, (habár egész évi előfizetésük csak negyedéyenként történt is,) kik a csomagolási s bélyegdíj fejében s külön 30 kr-t már beküldték, vagy közelebb beküldik, — októberben kiadó-hivatalunk alkassá megküldendit.

Műlapjaink kivitelükre nézve évenként tökélyesbék, s dísekvés nélkül mondhatjuk, hogy a „Hazánk“ előfizetőinek szánt „Hunyadi László végbucsuja“ pompás kivitelére nézve méltó s párisi kiállításon levő eredetijéhez.

Azon új előfizetőinket, kik most lépnek be s így mint nem egész éves előfizetők nem tarthatnak 30 kr-t igényt a műlaphoz, kiadónk

következő különös kedvezményben részesíti:

Ugyanis a lapok által annyira dísezt 1865-iki „Doboz“, az 1866-iki „Zrínyi és Frangepán utolsó találkása a bécsújhelyi börtönben“ s ez ide „Hunyadi László végbucsuja“ című műlapjaink mindegyikét külön-külön 1 frt. 30 kr-ával rendelhetik meg s ha rendes előfizetők maradnak, jövő évi műlapunkban már csupán a csomagolási díj beküldése mellett is részesülnek.

Előfizetési feltételek:

Negyedévre okt.—decemb. 1 frt. 50 kr. Egész évre okt.—1868 szeptemberig 6 frt.
Félévre okt.—1868 márc. 3 „ — „ Az idei műmelléklet csomagolási díja 30 kr.
Pest, sept. 12-én 1867.

Szokoly Viktor,
főfelöl szerkesztő.

Emich Gusztáv,
magyar akadémiai nyomdász kiadó.

Előfizetési fölhívás

„HETI POSTA“

elmű népies politikai lapra.

(Ára negyedévre csak egy forint.)

Lapunk irányát s jórátörékvő tartalmát már meglehetősen ismeri a közönség, mert habár april elején, azaz akkor indítottuk meg, midőn a tavalyi inséges termés folytán legnagyobb volt mind az éhínség, mind az által már eddig is több ezer buzgó olvasóval dicsekedtünk, mit kitűzött előnk mindíg szemünk előtt tartásának hiszünk köszönhetni, azaz hogy

lagolozóbb, mindenki által megérthető módon irt, változatos és gazdag tartalmu, oktatóva mulattató és szabadelvű ujságot igyekestünk szerkeszteni.

Hogy vidéki előfizetőink vasárnapra megkaphassák „Heti Postá“-jukat, pontosságáról ismeretes kiadóhivatalunk azt már pénteken éjjel adja itt Pesten postára.

Szokoly Viktor,
szerkesztő

Emich Gusztáv,
magyar akadémiai nyomdász és kiadó.

Előfizetési feltételek:

Oct.—dec. negyedévre 1 frt. Oct.—1868 júliusig 3/4 évre 3 frt.
Oct.—1868 márc. félévre 2 frt. Oct.—1868 octoberig 4 frt.